20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
މިނިވަން މުއައްސަސ ތަކުގެ ކޮ މިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން
28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)5
ފެށުނު ގަޑި: 11:10

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގަ އްރިރު؛ މާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ރިޟާ އާދަމް{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
السالم عليكم . އާދެ! މިއަދު މި ބޭއްވެނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ
ބައްދަލުވުން. ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވެސް ޝުކުރު ދަންނަވަން.
ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވަނީ، ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ އިބްރާހީމް،
ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ، ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް،
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް، ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމް ނަސީމް އަދި ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޒާހިރު. އެޖެންޑާގައި ފުރަތަމަ މިއޮތީ
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނަށް މެންބަރު ކަމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންފުޅު ފޮނުވާފައިވާ ފަރާތްތަކާއި
އިންޓަރވިއުކުރުން. އެ ފަރާތާ އިންޓަރވިއުކުރުމަށް ޓަކައި ހަމަ ސުވާލުތައް ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުން ހުރިހާ
ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ކުރަމުންގެންދެވިދާނެ. އެޖެންޑާގެ ދެވަނަ ނަންބަރުގައި މިއޮތީ ގާނޫނު ނަންބަރު 8 /2008
(އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނު)ގެ 4 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަށް
މެންބަރަކު ޢައްޔަންކުރުމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވާފައިވާ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް
ޓަކައި މި ކޮމިޓީން އެކުލަވައިލި ޕެނަލް، އާދެ! އިދާރީ ޕެނަލް އެ ޕެނަލްގެ ނިންމުން އިއްވައިލުން އަޅުގަނޑު
ދަންނަވަން.
އިދާރީމޭޒުން އިއްވެވުން:
ال ساََّلمُ علََْي كُْ م. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލަނީ ކޮމިޓީން އެކުލަވައިލި އިދާރީ ޕެނަލްގެ ނިންމުން. އިލެކްޝަންސް
ކޮމިޝަނަށް މެންބަރަކު ކަމަށް ޢައްޔަންކުރެއްވުމު ގެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން އިދާރީ ޕެނަލުން ހުށަހަޅަނީ؛ -1
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު ކަމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް
ފޮނުއްވާފައި ވަނީ 1 ފަރާތެއްގެ ނަން. އެއީ އަލްފާޟިލް ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް، ހުޅުމާލެ. ހިޔާ 05-23-11.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު ކަމަށް ޢައްޔަންކުރެވޭ މީހެއްގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ގާނޫނު ނަންބަރު
8/2008 (އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ
މެންބަރުންގެ ހުރުން ލާޒިމުވާ ސިފަތައް ފުރިހަމަވޭތޯ ބެލުމަށް ޓަކައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 223 ވަނަ
މާއްދާގެ (ހ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން 3 މުވައްޒަފުންގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ ޕެނަލެއް އެކުލަވަ އިލެވުނު. އެގޮތުން،
1

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ޕެނަލްގައި ހިމެނެނީ، (އަޅުގަނޑު) ޝަހުޒާދު ސަޢީދު، ފާތިމަތު ނަދާ އަދި ޢާއިޝަތު ޙަމީދު. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ފޮނުއްވާފައިވާ ފަރާތުގެ ކިބައިގައި އެ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވޭތޯ ބެލުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާއިން
ޖުމުލަ 3 މުއައްސަސާއަކަށް ސިޓީ ފޮނުވާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ސިޓީ ފޮނުވާފައިވާ މުއައްސަސާތަކަކީ ، ޑިޕާޓްމަންޓް
އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން، އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަން، މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް. ރިކޯޑު
ސާފުކުރުމުގެ އިތުރުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 223 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން،
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުކަމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވާފައިވާ ފަރާތާ މެދު
އާންމުންގެ ޝަކުވާއެއްވޭތޯ ބެލުމަށް ޓަކައި 15 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި އާންމުކޮށް އިޢުލާނުކޮށްފައިވެއެވެ. އިޢުލާނުގެ
މުއްދަތު 24 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގެ މެންދުރު 12:00 ގައި ހަމަވިއިރު، އެއްވެސް ފަރާތަކުން ޝަކުވާއެއް
ހުށަހަޅާފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރަން. ނަމަވެސް، އެ ފަރާތަކީ ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ފަރާތެއް ކަމަށް
ބަޔާންކޮށް ފޮނުވާފައިވާ މެއިލްއެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފައިވޭ. އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު ކަމަށް
ޢައްޔަންކުރުމަށް ގާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތަކުގެ ތެރެއިން، އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުކަމުގެ އިތުރުން
އެހެން ވަޒީފާއެއް އަދާކުރާ މީހެއްކަމުގައި ނުވުމުގެ ޝަރުތަކީ މަގާމާ ހަވާލުވާ އިރު ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ޝަރުތެއް.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުކަމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ޓަކައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުއްވާފައިވާ ފަރާތަކީ
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ އެސިސްޓެންޓް ޑިރެކްޓަރ ފައިނޭންސްކަމުގެ ވަޒީފާ އަދާކުރައްވަމުން ގެންދަވާ ފަރާތެއް.
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުކަމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ނިންމައިފި ނަމަ، އެ މަގާމުން އިސްތިއުފާދެއްވާނެ
ކަމަށް އެ ފަރާތުން އި ގުރާރުވެފައިވާކަން ކޮމިޓީއަށް ލިބިފައިވާ ލިޔުންތަކުން އެނގޭ. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސިޓީއާ
އެކު ފޮނުވާފައިވާ މަޢުލޫމާތުތަކަށާއި، ކަމާ ގުޅޭ މުއައްސަސާތަކުން ލިޔުމުން ސާފުކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތަކަށް ބަލާއިރު،
ގާނޫނު ނަންބަރު 8 /2008 (އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތައް
އަލްފާޟިލް ޢަބްދުލްޙަސިބު އިސްމާޢީލް، ހުޅުމާލެ. ހިޔާ 05-23-11ގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަވާ ކަމަށް އިދާރީ ޕެނަލަށް
ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެ ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކޮށް، މިއަދުގެ އިންޓަރވިއުއަށް އަލްފާޟިލް ޢަބްދުލްޙަސިބު އިސްމާޢީލަށް
ދަންނަވާފައިވާނެ. އަދި މި އިންޓަރވިއުއަށް އެ ފަރާތުގެ މިޒާޖާއި، ގާބިލުކަމާއި ނަޒާހަތްތެރިކަން ފަދަ ކަންކަމާ ގުޅޭ
ގޮތުން މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް ރެފަރެލްއެއް ގެނެވިދާނެކަމާއި، މި އިންޓަރވިއުއަކީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެ
މަތީން ލައިވްކޮށް ބްރޯޑްކާސްޓްކުރެވޭނެ އިންޓަރވިއުއެއްކަން އެ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި ދަންނަވާފައިވާނެއެވެ.
އަދި އެ ފަރާތުން މިއަދުގެ އިންޓަރވިއުއަށް ރިފަރަލެއެއް ހުށަހަޅާފައިވާކަން ކޮމިޓީގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި
ދަންނަވައިލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
2

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެހެންވީމާ، ޢަބްދުލްޙަސީބު ގެންނަމާ ދެއްތޯ؟ އާދެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 223 ވަނަ މާއްދާގެ
(ބ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އިންޓަރވިއުކުރެވޭ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު ކޮމިޓީއަށް ކަށަވަރުކޮށްދެވޭނެ ފަރާތެއް ނުވަތަ
ރެފަރެލްއެއް ގެނައުމުގެ އެ ފުރުޞަތު އޮތްކަން އެ ފަރާތަށް އަންގާފައިވާތީ، އެ ފަރާތުން ރެފަރެލްއެއްގެ ގޮތުގައި
ކޮމިޓީއަށް ނަން ފޮނުވާފައިވާ އަލްއުސްތާޛު އިސްމާޢީލް ޙަބީބު ޢަބްދުއްރަޙީމަށް ކޮމިޓީގެ 5 މިނެޓު ފުރުޞަތު
ހުޅުވައިލާ ގޮތަށް ހަމޖެހިފައިވާތީ، އެ ފަރާތް ގެނެސްދެއްވުމަށް ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ال ساََّلمُ عَلَْي كُْ م.
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް މިހާރު މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޘިމް
ބައިވެރިވެވަޑައިގެންފި. އަޅުގަނޑުމެން ދެއްވި ދަޢުވަތު ގަބޫލުކުރައްވާ ވަޑައިގެންދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި އިސްމާއީލް
ޙަބީބަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިސްމާޢީލް ޙަބީބަށް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވައިލީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ
223 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން އިންޓަރވިއުކުރެވޭ ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު ކޮމިޓީއަށް ކަށަވަރުކޮށްދެވޭނެ
ފަރާތެއް ނުވަތަ ރެފަރަލްއެއް ގެނައުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަން އެ ފަރާތުން އަންގާފައިވާތީ ، އެ ފަރާތުގެ ރެފަރަލްއެއް
ގޮތުގައި ކޮމިޓީއަށް ނަން ފޮނުވާފައިވާ ބޭފުޅަކީ އަލްއުސްތާޛު އިސްމާޢީލް ޙަބީބު ޢަބްދުއްރަހީމް. އެހެންވީމާ،
އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް 5 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލާނަން. ދެން މި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ނަމަކީ އިލެކްޝަން
ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު ކަމަށް ޢައްޔަންކުރުމަށް ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ދެއްތޯ. އެހެންވީމާ، އެ ފަރާތާ ގުޅޭ ގޮތުން
އެނގިވަޑައިގެން ހުރި މަޢުލޫމާތެއް 5 މިނެޓުގެ ތެރޭގައި ހިއްސާކޮށްދެއްވުމަށް ދަންނަވަން.
އިސްމާޢީލް ޙަބީބު ޢަބްދުއްރަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލަކީ 2012 ވަނަ
އަހަރުން ފެށިގެން އަޅުގަނޑު ދަންނަ ބޭފުޅެއް. އެ ބޭފުޅާ އަޅުގަނޑު ދަންނަން ފެށީ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ
އިންތިޚާބަކަށް މީހުން ހޮވި އިރު އޭގެ ތެރޭގައި ހިމެނިވަޑައިގެން މަސައްކަތްކުރެއްވި ޓާސްކްފޯހުގައި ވަގުތީ
މުވައްޒަފެއް ގޮތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ. ދެން މަސައްކަތްކުރެއްވުމަށްފަހުގައި ދެން ވަޑައިގަތީ ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް.
ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް ވަޑައިގެންނެވި އިރު އަޅުގަނޑު މި އުޅެނީ ސިވިލް ކޯޓުގައި. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން ވެސް އޭނަގެ
ކަންކަން އަޅުގަނޑު ދަންނަން. ވަރަށް ރައްޓެހިކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އުޅުނީ. ދެން އޭގެފަހުން އަނެއްކާ އިސްލާމިކް
މިނިސްޓްރީގައި އުޅުއްވާފައި ، އަނެއްކާ ވެސް އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަށް އަޅުގަނޑު އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ
3

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
މެންބަރަކަން ހުއްޓާ ޙަސީބު ވަޑައިގަތީ ފައިނޭންސް ހެޑަކަށް. ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލަކީ ވަރަށް ތެދުވެރި ވަރަށް
އަމާނާތްތެރި ބޭފުޅެއް. އެހެން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އެއްކަލަ އަޅުގަނޑާ އެކީގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި އަދި
އޭނަގެ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން އޭނަގެ ނަޒާހަތްތެރިކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ދައްކުވައި ތެދުވެރި ބޭފުޅެއްވީމަ. އޭނަ
ހުންނެވީ ބަޖެޓުގައި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތަކާއި މި ކަންކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ވެސް އޭނަ
ހަމަ ކޮމިޝަނަށް ވަޑައިގެން ކޮމިޝަނަށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވާ އިރު އޭނަ ބައްލަވާނީ ފޮތަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް މާލިއްޔަތުގެ
ގާނޫނާއި ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން މަސައްކަތްކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުންނަށް ވެސް ވަރަށް
އިރުޝާދު ދެއްވާނެ. އެނައަކީ ، މާސްޓާރސް އޭނަ ހައްދަވާފައި މި ހުންނެވީ ބިޒްނަސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުން. ދެން
އޭގެ އިތުރަށް އެކައުންޓިންގެ ދާއިރާއިން ޑިގްރީ ހައްދަވާފައި ހުންނެވި ބޭފުޅެއް. އަދި ވަރަށް ގިނަ ޓްރޭނިންގތަކާ
އެއްޗެހި ވެސް ހައްދަވާފައި ހުރީ. ހަސީބަކީ އޭނަ އުޅޭ އުޅުމުގައި ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ގަޑިއަށް ވެސް ވަރަށް
ފަރުވާތެރި، ކުރާ މަސައްކަތުގައި ވަރަށް ފެންވަރު ދައްކަ ވާ ބޭފުޅެއް. ދެން މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް މެންބަރުން
ނަގާއިރު ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް އެ މުއައްސަސާގެ އިންޓެގްރިޓީ ހިފެހެއްޓުން. އެ އިންޓެގްރިޓީ ހިފެހެއްޓޭނީ މިކަހަލަ
ނަޒާހަތްތެރި ބޭފުޅުން އެ ކޮމިޝަންތަކަށް ޢައްޔަންކުރެވިގެން. ދެން އޭނަގެ ތަޢުލީމީ ފެންވަރާއި އަދި ތަޖުރިބާއާއި މި
ކަންކަމަށް ބަލާފައި އަދި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގައި ގާތްގަނޑަކަށް 3 އަހަރު ވެއްޖެ އޭނަ މަސައްކަތްކުރައްވާތާ.
އޭގެ ތެރެއިން 2 އަހަރާއި ބައި އޭނަގެ މަސައްކަތްތައް އަޅުގަނޑު މި ކައިރިން ވަޒަންކުރި މީހެއް. އެހެންވިމާ،
އެގޮތުން ޙަސީބަކީ ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް އޭނަގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ވާޖިބުތައް އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ
މެންބަރުކަން އޭނައަށް ހަމަޖައްސަވައިދެއްވައިފިއްޔާ އަދާކުރެއް ވޭނެ ފެންވަރުގެ ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ހުރި ނަޒާހަތްތެރި
ބޭފުޅެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ފެންނަ ބޭފުޅެއްވެފައި، އޭނަގެ ފަރާތުން އޭނަ އަޅުގަނޑު
ރެފަރަލްއަކަށް މަޖިލީހަށް އައިސްދިނުމަށް އެދިވަޑައިގަތީމަ އަޅުގަނޑު މި އައީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. ވަޑައިގެން ޢަބްދުލްޙަސީބުގެ ރެފަރަލްއެއް ގޮތުގައި ޢަބްދުލްޙަސީބުއާ ބެހޭ
ގޮތުން ތި ދެއްކެވި ވާހަކަފުޅަށް ޓަކައި.
އިސްމާޢީލް ޙަބީބު ޢަބްދުއްރަޙީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ.
4

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި މިއޮތީ އިންޓަރވިއުއަށް ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލަށް ދެންނެވުމަށް އިދާރީ ބޭފުޅުންނަށް
ދަންނަވައިލަން. ގެނެސްދެއްވާ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ال ساََّلمُ علََْي كُْ م. އާދެ! އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރު ކަމަށް
ހުސްވެފައިވާ ގޮނޑިއަށް ޢަބްދުލްޙަސީބު ކުރިމަތިލައްވައި، މި އިންޓަރވިއުއަށް ވަޑައިގެންދެއްވީތީ އަޅުގަނޑުމެން
މަރުޙަބާ ދަންނަވަން. ދެން އެންމެ ފުރަތަމަ ޢަބްދުލްޙަސީބުއާ ބެހޭ ގޮތުން ކުޑަކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއަށް
ތައާރަފެއް ދެއްވާ.
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
بِسْ مِ لِّٰا الَّ ر حْمَ نِ الَّ ر حِيْمِ، الحمد هل وال صاّلة وال ساّلم على رسول هلا. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި
މުގައްރިރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ މަޖިލީހުން މިފަދަ ފުރުޞަތެއް އެންމެ ފުރަތަމަ
އަޅުގަނޑަށް ފަހިކޮށްދެއްވީތީ. އާދެ! އަޅުގަނޑު ނަމަކީ ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް. ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރީ މަޖިދިއްޔާ
ސްކޫލުންނާއި ސީ.އެޗް.އެސް.ސީން. އެއަށްފަހުގައި ބެޗްލަރ އޮފް ކޮމަރސް ބެންގަލޫ ރު ޔުނިވަރސިޓީން. އެއަށް
ފަހުގައި މެލޭޝިއާގެ އިސްލާމިކް ޔުނިވަރސިޓީގެ މާސްޓަރސް އޮފް ބިޒްނަސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ފުރިހަމަކޮށްފައި
ވާނީ. އެއަށްފަހުގައި އަޅުގަނޑު ތަޢުލީމީ ޙަޔާތަށް ފަހުގައި ވަޒީފާގެ، ދައުލަތުގެ އެކި މުއައްސަސާތަކުގެ
ގާތްގަނޑަކަށް 18 އަހަރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތެއް މިހާތަނަށް ޚިދުމަތްކުރެވިފައިވާނެ. އޭގެ ތެރެއިން 12 ވަރަކަށް
އަހަރަކީ ސީނިއަރ މެނޭޖްމަންޓް ލެވަލްގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި ވާނީ. ދެން އަޅުގަނޑު މިއަދު މިތާ މި ގޮނޑީގައި
އިންނަ އިރު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތްހަމަޖެހޭ އެ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތީގައި އަޅުގަނޑުގެ ސީނިއަރ މެނޭޖްމަންޓުގެ ހަޔާތް
އެންމެ ފުރަތަމަ ބިންގާ އަޅުއްވައިދެއްވި ފަރާތް އިންނެވީތީ. އެއީ ވަރަށް ބޮޑަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު މި
އިޝާރާތްކުރަނީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރަށް. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި މި ތާނގައި ކޮމިޓީގެ އެހެން މެންބަރެއް ވެސް އެބަ
އިންނެވި، އަޅުގަނޑުގެ ވަޒީފާގެ ކެރިއަރުގެ އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑާ އެކީގައި އޭރުގައި އަޅުގަނޑުގެ އިސް
ބޭފުޅެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން މަސައްކަތްކުރެއްވި. ކުރީގެ ކާނަލް ރިޓަޔަރޑް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ނާޡިމް. އޭގެ ފަހުގައި
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ދައުލަތުގެ ހައެއްކަ މުއައްސަސާގައި އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރިއިރުގައި އަޅުގަނޑު
5

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ވާނެ ތަފާތު ގިނަ ޚިދުމަތްތައް ތެދުވެރިކަމާއި، އިޚުލާސްތެރިކަމާއެކީގައި ކުރުމުގައި އަދި ނަތީޖާ ހާސިލުކުރުމުގައި
ދެމިހުރެފައި. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑިޝަރީގަޔާއި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލީ ވުޒާރާގައި އަދި އޭގެ އިތުރުން މިނިސްޓްރީ އޮފް އިސްލާމިކް އެފެއާ ޒު އަދި މިހާރު އިލެކްޝަން
ކޮމިޝަންގައި ހިންގުމުގެ ދާއިރާގަޔާއި، އެ ތަނުގެ މުޅި ޤައުމާ ގުޅިފައި ހުރި ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑުގެ އިސް
ދައުރެއް އާދާކޮށްފައިވާނެ. ހަމަ އެއާއެކީގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ ، އަޅުގަނޑަކީ މީހުން ބިނާކުރުމުގައި
ހަރަކާތްތެރިވެފައިވާ މީހެއްވީމަ ކައުންސިލުތަކުގެ ކެޕޭސިޓީ ބިލްޑިންގަޔާއި އަދި މުއައްސަސާތައް ބާރުވެރިކުރުމުގައި
އަޅުގަނޑު މީގެކުރިން މަސައްކަތްކުރި މުއައްސަސާތަކުން އިންވޯލްވެފައި ވާނީ. އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނާ އަޅުގަނޑު
އެންމެ ފުރަތަމަ ގުޅުނީ 2012 ވަނަ އަހަރުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އޭރުގައި އަޅުގަނޑަކަށް އެހާ ގިނަ ދުވަހު
މަސައްކަތްކުރާކަށް ފުރުޞަތެއް ނުލިބޭ. 2022 ވަނަ އަހަރުގެ ޖަނަވަރީ 1 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މިހާރު އަޅުގަނޑު
މި މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދަނީ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގައި. އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ސީނިއަރ މެނޭޖްމަންޓު
ޓީމުގައި އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާތާ މިވީ، ފާއިތުވި 3 އަހަރު ތެރޭގައި ކޮމިޝަންގެ އެކިއެކި ސްޓްރެޓެޖިކް
އޮބްޖެކްޓިވްސްތަކަކަށް ހާސިލުވުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުގެ ކޮންޓްރިބިއުޝަން ކޮމިޝަނަށް އަޅުގަނޑުގެ ލަޔާގަތާއި
ގާބިލުކަން ހުރި އެންމެ މަތީ ދަރަޖައަކަށް ފޯރުކޮށްދީފައި ވާނީ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ،
މިނިވަންސް މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރެއިން ދައުލަތުން ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭ އެންމެ ބޮޑު އެއް މުއައްސަސާ އެއީ
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަން. އަޅުގަނޑު މި އިޝާރާތްކުރަނީ ބަޖެޓުގެ ނިސްބަތުން ބެލިކަމުގައި ވިޔަސް އެންމެ ބޮޑު އެއް
އަދަދެއް ތަންފީޒުކުރުމަށް ހަވާލުކުރެވިފައި މި އޮންނަނީ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނާ. އެއީ އިންތިޚާބުތަކާ ގުޅިގެން
ޚާއްސަކޮށް. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަށް ދައުލަތުން މި ދޭ ފައިސާތައް ދިނުމުގައި ވެސް. އެހެންވިމާ،
އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މި ނަތީޖާތައް ހާސިލުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުގެ ދައުރު ވަރަށް ބޮޑުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި
ގަބޫލުކުރަނީ. ހަމަ އެއާއެކީގައި ކޮމިޝަން މިހާރު ހިނގަމުންދާ މިސްރާބުގެ ތެރޭގައި ހާސިލުކުރެވިފައިވާ ވަރަށް ގިނަ
ކަންކަން، އެއީ ޑިޖިޓަލް ޕްލެޓްފޯމްތަކުގައި ހާސިލުކުރެވިފައި ހުރި ކާމިޔާބީތައް ކަމުގައި ވިޔަސް އަދި އޭގެ އިތުރަށް
އިދާރީގޮތުން ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުމަށް ކުރެވިފައި ހުރި ކަންކަމުގައި ވިޔަސް، އަދި ސިޔާސީ ޕާޓީތައް
ބާރުވެރިކުރުމާއި ، ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ އެތެރޭގެ ހިންގުމުގައި ހުރި ކަންކަން ހަރުދަނާކުރުމަށް ކޮށްފައި ހުރި
ކަންކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދައުރު ކޮމިޝަންގައި އިސްވެރިއެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން މަސައްކަތްކުރަމުން މިދާ
ދުވަސްތަކުގައި އަޅުގަނޑު ވާނެ ފޯރުކޮށްދީފައި. އެހެންވިމާ، މިހާކަށްވަރު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ތައާރަފަކަށް
ފުދޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
6

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ޢަބްދުލްޙަސީބުއާ ސުވާލުކުރެއްވުމަށް ކޮމިޓީގެ
މެންބަރުންނަށް. އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތެ އް އަރުވާނަން މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙައްމަދު ނާޡިމްއަށް.
މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޡިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަށް ނަން ހުށަހަޅުއްވާފައި، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ނަންފުޅަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ވަރަށް ކަމަށް އެކަށޭނަ ވަރަށް ގާބިލު ބޭފުޅެއް. ދެން
އަޅުގަނޑު ވަރަށް ކައިރިން މަސައްކަތްކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ވެސް ލިބިފައި އިން ބޭފުޅެއް. އަދި ޚާއްސަ ގޮތެއްގައި
ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނަށް ބަލާއިރުގައި މި މަގާމަށް ވަރަށް އެކަށީގެންވާ ބޭފުޅެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ދެން
އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ ސުވާލެއް އޮތީ. އެ ސުވާލަކީ ، ތެދުވެރިކަމާއި އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކީގައި ވަކި ފަރާތަކަށް
ނުޖެހި ކިހާވަރަކަށް މަސައްކަތް ކުރެއްވޭނެތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަކީ ވަރަށް
މުހިންމު މަސައްކަތްތަކެއް ، ޚާއްސަކޮށް އިލެކްޝަނާ ގުޅިގެން ކުރައްވަންޖެހޭ ބޭފުޅެއްގެ ގޮތުގައި، ތަނެއްގެ ގޮތުގައި
މި ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، މި މަގާމަށް އެ ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގެންފި ކަމަށް ވަންޏާ އެއްވެސް ފަރާތަކަށްނުޖެހި
ކިހާވަރަކަށް މަސައްކަތްކުރެ އްވިދާނެތޯ؟ އަދި މިކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ހުވަފެނަކީ ކޮބައިތޯ ކުރިއަށް އޮތްތަނުގައި؟
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުގެ ކާމިޔާބަކީ ވެސް ވަކި ފަރާތަކަށް ބޯލެނބުމެއް ނެތި، މި ދެންނެވީ
ވަކި ފަރާތަކުން އަންގާ އެންގުމެއް އެއީ އިންސާފުން އެއްކިބާވާ އެއްކިބާވުމަކަށްވާ ހިނދެއްގައި އެ ފަރާތަކަށް
ތަބާވުމެއް ނެތި މިނިވަންކަމާ އެކީ މަސައްކަތްކުރުން. އަޅުގަނޑު އެ ރެކޯޑު އޮންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ލަޔާޤަތާއި ގާބިލުކަން ތަންދިން އެންމެ މަތީ މިންވަރަކަށް ނުފޫޒުން އެއްކިބާވެ
މަސައްކަތްކުރުމުގެ، އެ ނަތީޖާ އަޅުގަނޑު ދައްކައިދީފައިވާނެ މީގެ ކުރިން ވެސް. އެހެންވީމާ، އެ ރެކޯޑު އެގޮތަށް
އޮތުން އެއީ މަނިކުފާނު ތި ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބަކަށް އަޅުގަނޑު ފުދޭނެ ކަމަށް ދަންނަވަން. ދެން އަޅުގަނޑު
7

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
އަބަދުވެސް ގަބޫލުކުރާ ހަމައެއް އެއީ މުއައްސަސާއެއްގައި އަދި ޚާއްސަކޮށް ރައްޔިތުންނާ ގުޅުންހުރި މިފަދަ ބޮޑު
ޒިންމާއެއް އަދާކުރުމުގައި ހެދިފައި ހުރި ގާނޫނުތަކާއި އަދި އޭގެ އިތުރުން އަމިއްލަ ހަމައިގައި ވެސް ގަބޫލުކުރައްވާނެ
ކަމަށް އެއީ ވަކި ފަރާތަކަށްނުޖެހޭ، ދެފުށް ފެންނަ، އިންސާފުވެރިކަމާ އެކީގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް
ހަމަހަމަކަމާ އެކީގައި ޚިދުމަތް ލިބޭނެގޮތަކަށް ބައްޓަންވެފައި އޮންނަ ގޮތަކަށް ކަންކަން ވެގެންދިޔުން. އެހެންވީމާ،
އެއީ އަޅުގަނޑުގެ. ދެން މަނިކުފާނު ދެވަނަ ސުވާލަކަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވީ ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުގެ
ތަސައްވުރަކީ ނުވަތަ އަޅުގަނޑު. އަޅުގަނޑު އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނާ ދޭތެރޭގައި ދެކޭ ތަސައްވުރު އެ ކުރިއަށް މި
އޮތް 10 ވަރަކަށް އަހަރު ވެސް ފަހަރެއްގައި ހާސިލުނުވުން އެއީ ހަމަ ވެދާނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެއަށް މަގު
ކޮށޭނެ ކަންކަން އަޅުގަނޑަށް މިފަދަ ފުރުޞަތެއް ލިބިއްޖެ ކަމަށް ވަނީނަމަ އަޅުގަނޑު މަސައްކަތްކުރާނަން. އެގޮތުން
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ މައިގަނޑުގޮތެއްގައި ތިންކަމެއް އަޅުގަނޑަށް މިހާރު އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ
ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ކުރެވިދާނެ. އެއްކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ ޑިޖިޓަލް ޕްލެޓްފޯމެއްގެ ތެރެއިން
ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމާއި އަދި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މަޢުލޫމާތުތައް ސްޓޭކްހޯލްޑަރސްއަށް ފަސޭހައިން ލިބެން
ހުންނާނެ ގޮތަކަށް ބައްޓަންވެގެންދިޔުން. މިހާރުވެސް އެބަ އޮތް. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އެ ހުރި މިންވަރަށްވުރެ
އިތުރަށް މި ފުޅާކޮށްގެން ދިޔު ން އެއީ އަޅުގަނޑު ދެކޭ ހުވަފެނެއް. ދެން ދެވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު އިލެކްޓޯރަލް މި
ނިޒާމުގައި ހުރި ކަންކަން، އެއީ މުވައްޒަފުން ތަމްރީނުކުރުމުގައި ވިޔަސް ނުވަތަ މި ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި އުޅޭ މީހުން
އަހުލުވެރިކުރުންކަމުގައި ވިޔަސް އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި އޮތް އިލެކްޓޯރަލް ނިޒާމު ރާއްޖެއިން ބޭރަށް
ޕްރޮމޯޓްކުރުން، ވިއްކުންކަމުގައި ވިޔަސް މިކަން އެބަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުގައި މިހާރު މި ހިނގާވަރަށްވުރެ
ފުޅާކޮށް ބާއްވަން ބޭނުންވޭ. އެގޮތަށް އެކަން ކުރުމަށް ޓަކައި އެބަ ބޭނުންވޭ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާގޮތުން މިއަށް
ބޭނުންވާ އެކަޑަމީއެއް ނުވަތަ ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ޕްލެޓްފޯމެއް އިންސްޓިޓިއުޓެއް ނަމުގައި ވެސް. އެހެންވީމާ، އެއީ
އަޅުގަނޑު ދެކޭ ހުވަފެނެއް. އެ ހުވަފެން ޙަޤީޤަތަކަށް ހެދުމަށް ޓަކައި ކުރެވެން ހުރި މަސައްކަތްތައް ކުރުން އެއީ
އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް ބޮޑު ތަ ސައްވުރެއް. އަދި އޭގެ އިތުރުން މިހާރު އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނާ ގުޅުންހުރި ގިނަ
ގާނޫނުތަކަކީ 2008 ވަނަ އަހަރު ޤާނޫނުއަސާސީ ވުޖޫދުވެގެން އައުމަށްފަހުގައި 2010 ވަނަ އަހަރުގެ ކުރިން ހެދިފައި
ހުރި ގާނޫނުތައް. އެހެންވީމާ، މިދިޔަ ގާތްގަނޑަކަށް 14 ވަރަކަށް، 15 ވަރަކަށް އަހަރު ތެރޭގައި އެބަހުރި މި
ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ވެސް ވަރަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް އައިސްފައި. އަދި އޭގެ ފަހުން 2016 ވަނަ އަހަރު
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން ޖިނާއީ އިޖުރާތުގެ ގާނޫނު ވުޖޫދުވެގެން އައިއިރުގައި ހުރި ބައެއް ކަންކަމަށް ވެސް
މިހާރު އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނަށް ޒިންމާކުރެވިފައި ހުރި ބައެއް ގާނޫނުތަކުގައި އެބަހުރި ބައެއް ކަންކަން. އެހެންވީމާ،
8

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
މި ކަންކަން އެއްގޮތްކޮށް ގާނޫނީގޮތުން މި ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ގެނައުމަކީ ވެސް އަޅުގަނޑު ކޮމިޝަންގެ
މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެއިން ދެކެން ބޭނުންވާ ތަސައްވުރެއް. އަދި ހަމައެއާއެކީގައި ސްޓޭކްހޯލްޑަރސްގެ ބައިވެރިވުން
އެއީ ވަރަށް މުހިންމުކަމެއްކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ދެން އޭގެ އިތުރަށް އަޅުގަނޑަކީ އެޑްވޮކަސީއަށް މަސައްކަތްކުރާ
މީހެއްވީމަ ވޯޓުލުމާއި ، ނޫނިއްޔާމު މި ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ހުރި ކަންކަމުގައި އެންމެންގެ ބައިވެރިވުން އޮންނަ އިރުގައި
ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ޚާއްސަ އެހީއަށް ބޭނުންވާ ފަރާތްތަކުގެ ބައިވެރިވުން
ނުވަތަ އެ ފަރާތްތައް ޝާމިލުކޮށްގެން މިކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔުން އެއީ ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ކަމެއް.
އެހެންވީމާ، އެ ތިން،ހަތަރުކަމެއް އެއީ އަޅުގަނޑު އެންމެ ބޮޑަށް ދެކޭ ކަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އިބްރާހީމްދީދީއަށް.
ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. މަރުޙަބާ. އަޅުގަނޑުގެ ކުރަން ބޭނުންވާ ސުވާލު ތެރެއިން ގާތްގަނޑަކަށް 4 ސުވާލުގެ ޖަވާބު
އަޅުގަނޑަށް ލިބިއްޖެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ކޮށްލަން ބޭނުންވާ ސުވާލަކީ، ކޮމިޝަނުގެ މެންބަރުންނަށް މިހާރު
ކަނޑައެޅިފައިވާ މުސާރައާ މެދު ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟ ނުވަތަ މެންބަރެއްގެ މުސާރައާއި އެލަވަންސެއް
ކަމަށް ހަމަޖައްސަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އަދަދަކީ ކޮބައިތޯ ދެކެވަޑައިގަންނަވާ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހަނދާން ބަލިނޫން ކަމަށް ވަނީނަމަ ކޮމިޝަނުގެ މިނިވަން
މުއައްސަސާތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން މުސާރަ ކަނޑައަޅުއްވާފައި އެ އޮތީ ވަރަށް ފަހުން. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ މި
އަހަރުގެ ކުރީކޮޅުހާތާނގައި ނުވަތަ މެދެއްހާ ހިސާބުގައޭ ހަނދާންވަނީ. ދެން ސީދާ ސްޕެސިފިކަލީ މެންބަރު ތި
ކުރެއްވި ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި އަޅުގަނޑަށް އެއާ މެދުގައި ދެކެނީ ކިހިނެއްތޯ ދެންނެވީމަ، ދެން ރައްޔިތުންގެ، ގާނޫނު
ވުޖޫދުކުރެވިފައި އޮތްގޮތުން މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ މުސާރަ ކަނޑައެޅުން މި އޮންނަނީ މަޖިލީހާ މަތިކޮށްފައި.
އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުން އެކަމަށް ރިއާޔަތްކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކޮށްފައި ކަނޑައަޅުއްވާފައި ހުރި
މުސާރައެއް ކަމަށްވާނަމަ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ޓެކްނިކަލީ އެ ބަލާބެލުންތަކަށްފަހުގައި ދިރާސާތަކެއްގެ މައްޗަށް
9

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ކުރައްވާފައި އޮތް ކަމެއްވީމަ އެއީ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތްކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި
މުގައްރިރު.
ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު ދެވަނަ ސުވާލެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަނީ، އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މުސްތަގި އްލުކަން
އޮންނަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކީ ކޮބައިތޯ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މުސްތަގި އްލުކަން ގާނޫނުން ކަނޑައެޅިފައި އޮތީ.
ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެ އޮތީ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ ގިނަ ބައެއްގެ ބައިވެރިވުން އެކުލެވޭގޮތަށް
ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން ރައްޔިތުންގެ މަންދޫބުން ކަނޑައަޅުއްވާފައި އޮތް މިންވަރު. އެހެންވީމާ، އެ މިންވަރަށް އޮތުމަކީ
އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.
ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ދެން ސުވާލުތައް ހަމަވީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފަށް.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ ޢަބްދުލްޙަސީބު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކޮށްލަން ބޭނުންވާ 2
ސުވާލެއްވަރު އެބައުޅޭ. އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުގެ މި ވަގުތުގެ ރައީސް އާއި ނައިބު ރައީސް ކަނޑައެޅުން މި
އޮންނަނީ މެންބަރުންގެ މެދުގައި. އެކަން އެގޮތަށް އޮތުން އެއީ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަން އޭގެ ޒާތުގައި އެންމެ މުހިންމު
ވަގުތުތަކުގައި، ޚާއް ސަކޮށް އިންތިޚާބުތައް ކުރިމަތިވެ ރައްޔިތުންގެ ވަރަށް މުހިންމު ބޭނުމެއް ޖެހޭ ވަގުތެއްގައި
އިންތިޚާބުތައް ރަނގަޅަށް ހަމަޖެހިގެން ގެންދިޔުން. އެކަހަލަ ވަގުތެއްގައި ކޮމިޝަން ތެރޭގައި ޚިޔާލުތަފާތުވުންތަކެއް
އުފެދޭ ހާލަތެއްގައި އެގޮތަށް އޮތުން އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްކަމަށް ދެކެންތޯ؟ އެއީ އެއް ސުވާލު.
10

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި، ދެކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ފުރަތަމަ ކަމަކީ
ޤާނޫނުއަސާސީންނާއި ގާނޫނުތަކުން ހެދިފައި ހުންނަ މުއައްސަސާތަކުގައި ހިންގުމުގައި އެއްގޮތް ކަންތައްތަކެއް ހުރުން
އެއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް. އެހެންނޫން ކަމަށް ވަންޏާމު މުއައްސަސާތަކުގެ ތެރޭގައި ބައެއް ކަހަލަ
ހިތްނުތަނަވަސްކަން ނުވަތަ މައްސަލަތައް އުފެދުން އެއީ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް، ފުރަތަމަ ކަމަކަށް. ދެވަނަ ކަމަކީ
މަނިކުފާނު ތި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް މިހާރު މި އޮންނައޮތުން އެއީ ކޮމިޝަނުގެ ތެރޭގައި ޚާއްސަކޮށް އިންތިޚާބެއް
ބޭއްވޭ ހާލަތެއްގައި މަސައްކަތްކުރެވިދާނެ ކަމެއްތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ؟ އެކަހަލަ ގޮތަކަށް ބައެއްފަހަރު ހިނގުން އެއީ
އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް އަދި ފާހަގަކުރެވިފައެއް ނެތް އެކަން އެގޮތަށް ހިނގާފައި އޮތް
ކަމަކަށް. ދެން އެހެންނަމަވެސް، ކޮމިޝަނުގެ ރައީސަކު ނުވަތަ ނައިބު ރައީސަކު މި ކަނޑައެޅެނީ ކޮމިޝަނުގެ
މެޖޯރިޓީއެއް އޮވެގެން މިހާރު އޮންނަ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި. އެހެން ވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާމު ގާނޫނުން އެ އޮތީ އެ
އިޚުތިޔާރަށް ދޫކޮށްލެވިފައި ކޮމިޝަނަށް. ދެން ކޮމިޝަނުގެ މަސްލަހަތަށް ޚާއްސަކޮށް އިންތިޚާބީ ހާލަތްތަކުގައި
އެކަހަލަ ކަމެއް ބުރޫއަރާފާނެ ކަމަށް ދެކެވަޑައިގެން މަޖިލީހުން އެކަން ކުރެއްވުމަކީ އޭގައި އެންމެ ޢަދުލުވެރި ގޮތޭ
ނޫންކަމަށް ދެންނެވުމަކީ ވެސް ނެތްކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެއީ ހަމަ ރަނގަޅު ގޮތެއްކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ދެކެނީ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ދެވަނަ ސުވާލަކީ، މިހާރު އިންތިޚާބުތައް ބޭއްވޭއިރުގައި މީގެ ކުރީގައި ވެސް ފާހަގަ ވެސް ކޮށްފި ވަރަށް
ބޮޑު ހޭދައެއް ކޮމިޝަނުން މި ކުރަނީ. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މިހާރު މި އޮތީ ލާމަރުކަޒީ ނިޒާމު ވެސް ރާއްޖޭގައި
ވަރަށް ބޮޑަށް ފައްކާވެފައި. އަނެއްކާ އެ ނިޒާމުގެ ތެރޭގައި ކައުންސިލުތަކާއި، އެ ތަންތަނުގައި ބައެއް ކަހަލަ
ވަސީލަތްތައް ވެސް ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް ދައުލަތުން މި އޮންނަނީ ފޯރުކޮށްދީފައި. މިހެން އޮއްވައި ކޮންމެ އިންތިޚާބެއް
ބާއްވަން ވަގުތު އައިއްސަ ޖެހޭއިރުގައި އެބަ ފެނޭ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ޓީމުތައް ހެދިގެން ގޮ އްސަ އެ
ރަށްރަށުގައި މަސައްކަތްކޮށް ވަރަށް އެހެން ކަހަލަ ޚަރަދުތައް ކުރަމުން ގެންދާތީ. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ޚަރަދެއްގެ
ގޮތުގައި އެކަން މި ބެލެވެނީ. އެ ކަންކަން އެއަށްވުރެ ކުޑަވާނެ ގޮތަކަށް އެކަން ކުރެވޭނެ އެއްވެސް ވިސްނުމެއް އެބަ
؟
އޮތްތޯ
11

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ފާއިތުވެދިޔަ 3 އަހަރުގައި އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުން އިންތިޚާބުތަކަށް ކުރާ ޚަރަދު
ވަރަށް ބޮޑުތަނުން ކުޑަކުރެވިފައިވާނެ. ދެން ނިސްބަތުން ޚަރަދުގެ އަދަދު ކުޑަނުވިކަމުގައި ވިޔަސް، ދައުލަތުން މި
ކުރާ ހޭދައާއި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ހާސިލުކުރަން އުޅޭ ނަތީޖާއިން އެންމެ އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު ނަތީޖާއެއް
ހާސިލުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްފައިވާނެ. އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާގޮތުން މިދިޔަ 3 އަހަރު ތެރޭގައި، މި
ދެންނެވީ 2024 ،2023 ،2022 ހިމެނޭގޮތަށް މިހާތަނަށް ގާތްގަނޑަކަށް އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ ހުރިހާ
އިންތިޚާބުތަކަކަށް 159 މިލިއަން ރުފިޔާ ޚަރަދުކުރެވިފައިވާނީ. އެއީ ރިޔާސީ އިންތިޚާބަކާއި، މަޖިލިސް އިންތިޚާބެއްގެ
ބޮޑު އިލެކްޝަންތައް ވެސް ހިމެނޭގޮތަށް އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި އަދަދު ހިމެނިފައިވަނީ. އެހެންވީމާ، އޭގެ ކުރީގެ
އިންތިޚާބުތަކާއި އަޅަ އިބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް، ޚާއް ސަކޮށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް
އިސްކަމެއްދިނިން ބަޖެޓް އިމްޕްލިމެންޓޭޝަނުގައި ޚަރަދު ކުޑަކުރުމުގެ ނުވަތަ ޚަރަދު ކުޑަކޮށް އިންތިޚާބުތައް ބޭއްވޭނެ
ފޯމިއުލަރސްތަކަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައި އެ މިންގަނޑުން މަސައްކަތްކުރުން. ތި ބޭފުޅުން ބައްލަވައިފި ކަމަށް ވަނީނަމަ
ވެސް އެ ތަފާތުތައް ފާހަގަކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފަހުން ރިޔާސީ އިންތިޚާބެއްގެ 2 ބުރު ބާއްވައި
ނިންމައިލީ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުގައި 84 މިލިއަން ރުފިޔާއިން. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި އެންމެ ފަހުން މި
ބޭއްވުނު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިންތިޚާބަށް ޖުމުލައެކު 64 މިލިއަން ރުފިޔާ ގާތްގަނޑަކަށް ޚަރަދުވެފައިވާނީ.
އޭގެތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑެތި ޚަރަދުތައް ހުންނާނެ މިނިމައިޒްކޮށްފައި. ދެން އަޅުގަނޑަށް އަދިވެސް
ފާހަގަކުރެވޭ ބައެއް ކަހަލަ ޚަރަދުތައް މަދުކުރެވިދާނެ ކަމަށް. އެއީ މުވައްޒަފުންނަށް ކުރާ ހޭދަ ވެސް މަދުކުރެވިދާނެ.
ދެންމެ ކުރިން އަޅުގަނޑު އިޝާރާތްކުރި އިންތިޚާބުތަކާ ގުޅިގެން އާންމު ރައްޔިތުން ހޭލުންތެރިކުރުމާއި، އޭގެ
އިތުރަށް މުވައްޒަފުން ނޫނީ އޮފިޝަލުން ތަމްރީނުކުރުމާއި، ނޫނީ އޮފިޝަލުންގެ ޚަރަދުތަކާ މި ކަންކަމަކީ ވެސް
އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅޭ އެޕްރޯޗް ބަދަލުކުރެވިއްޖެ ކަމަށް ވަނީނަމަ ޚަރަދުތައް ވަރަށް ބޮޑަށް މަދުކުރެވިދާނެ
ދާއިރާތަކެއް. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި ދަތުރުފަތުރަށް މި ކުރާ ޚަރަދު ވަރަށް ބޮޑުތަނުން މަދު، މިހާރު ވެސް
މަދުކުރެވިފައި އޮންނާނީ. ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާގޮ ތުން އިންތިޚާބުތައް އެބަހުރި ފްލައިޓް ޗާޓަރކޮށްގެން
އިންތިޚާބުތަކަށް ބޭނުންވާ މެޓީރިއަލްތައް ރަށްރަށަށް ފޮނުވުމުގެ ކަންކަން ވަރަށް ބޮޑެތި ޚަ ރަދުތައް ކުރައްވާފައި ނޫނީ
އޭރުގައި ކުރަންޖެހިވަޑައިގެން ކުރައްވާފައ. ދެން އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ދުރާލައި އެކަމަށް
ތައްޔާރުވެ ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުގެ އެހީތެރިކަމާ އެކީގައި ރަށްރަށަށް ފޮނުވަންޖެހޭ ތަކެއްޗާއި މީހުން ފޮނުވުމުގައި
12

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
އަގުހެޔޮ ގޮތްތައް އިޚުތިޔާރުކޮށް އެގޮތަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާނެ. އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ހަމަ ބޭނުން،
މި ސުވާލުގެ ޖަވާބަށް ދިޔުމަށް ޓަކައި މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސް މެދުވެރިކޮށް ދަތުރުފަތުރުތަކުގެ އިންތިޒާމު
ހަމަޖެއްސުން އަދި އޭގެ އިތުރުން ޕޯސްޓް މެދުވެރިކޮށް ރަށްރަށަށް މި ފޮނުވޭ ތަކެތި ފޮނުވުން މި ބާވަތުގެ
މަސައްކަތްތަކުން ވަރަށް ބައިވަރު، އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި ކައުންސިލުތައް މެދުވެރިކޮށް ޚިދުމަތް ހޯދާއިރުގައި
ކައުންސިލުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޝަނުން ނިންމާ މިނިމަމް ގްރާންޓުގެ އަދަދެއް ދީގެން އޭގެތެރެއިން
ކައުންސިލުތަކުން ހޯދަންޖެހޭ ޚިދުމަތްތައް ހޯދުން، ހޯދައިގެން މިކަހަލަ ޚަރަދުތަކަށް މަދުކުރެވިފައިވަނީ. އެހެންވީމާ،
ކޮމިޝަނުގެ ތެރޭގައި އެބަހުރި ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް ކުރިއަށް އޮތްތާނގައި ވެސް ކުރެވިދާނެ ޚަރަދު
ކުޑަކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުاله ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ އެންމެ ފަހު ސުވާލު. އަޅުގަނޑުގެ ފަހު ސުވާލަކީ، މީގެ ކުރީގައި އިންތިޚާބުތަކުގައި ދެން އިލެކްޝަން
ކޮމިޝަނުން އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ ތި ބޭފުޅުން އަދި ގާނޫނުންނާއި އަދި ހެދިފައި ހުރި ގަވާއިދުތަކާ އެކުގައި އެ
އަޅާ ކޮންމެ ފިޔަވަޅެއް ވެސް އަޅަނީ އެ އިންތިޚާބުތައް ވީހާ ވެސް ރަނގަޅަކަށް ނަޒާހަތްތެރިކަމާ އެކުގައި ދެފުށް
ފެންނަގޮތަކަށް ބޭއްވުމުގެ މަގުސަދުގައޭ، ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމުގެއޭ. އެހެންނަމަވެސް، މީގެ ކުރީގެ ބައެއް
އިންތިޚާބުތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވިފައި އެބަހުރި އިންތިޚާބު ނިމޭއިރުގައި ތި ބޭފުޅުން އެބަ އޮވޭ
ލާޒިމުކޮށްފައި އޮޑިޓް ރިޕޯޓެއް ހުށަހަޅަން އެ ޚަރަދުކުރެވުނު ގޮތުގެ. އެއާ ގުޅޭ ގޮތުން ހަމަ އެކަން ނުކޮށްފިއްޔާމު
އެޅޭ ބައެއް ކަހަލަ ފިޔަވަޅުތަކެއް ވެސް ހަމަ ބަޔާންކޮށްފައި އޮވޭ. ވަރަށް ހަރުކަށި އަދަބުތަކެއް ދޭގޮތަށް މީގައި
އޮންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ގިނަފަހަރު އެކަން އެގޮތަށް ތަންފީޒުނުކުރެވުމުގެ ސަބަބުން އެބަ ގަބޫލުކުރެވޭ މިއީ
އެންމެ ހަމަޖެހޭ ކަމެއް ނޫންކަމަށް ރައްޔިތުން ދެކޭ. އަނެއްކާ އެކަން ކޮންމެހެން ކުރަންނުޖެހޭ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި
ވާދަކުރާ ނޫނީ ކުރިމަތިލާ ކެނޑިޑޭޓަކަށް އެބަ ގަބޫލުކުރެވޭ އަމިއްލައަށް. އެކަހަލަ އެހެން ހުރި މައްސަލަތައް ކުރިއަށް
އޮތް ތާނގައި ކިހާ ވަރަކަށް ތި ބޭފުޅުން ނިންމާފައި އޮތް ކަމެއް، ހަދާފައި އޮތް އުސޫލެއް، ތަންފީޒުކުރަން
ނިންމާފައި އޮތް ކަމެއް ކިހާ ވަރަކަށް ހިފަހައްޓާނަންތޯ؟ އެއީ އެ މުއައްސަސާއެއް ހިންގުމުގައި ރައްޔިތުން އެ
މުއައްސަސާއަކަށް އެންމެ ބޮޑަށް އިތުބާރުކުރާނެ އެއް ކަންތައް އެއީ. އެކަން ކިހާ ވަރަކަށް ދަމަހައްޓާނަންތޯ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
13

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ތަނެއްގައި ވެސް ޕޮލިޓިކަލް ފައިނޭންސަކީ ވަރަށް ޚާއްސަ
އަހަންމިއްޔަތުކަމެއް ދެއްވައިގެން ބަލާ ކަމެއް. އެއީ އިންތިޚާބީ މި މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ނާޖާއިޒު މަންފާތައް
ހާސިލުކުރުމާއި، ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ފައިސާ ހޯދައި ހޭދަކުރުމުގެ ކަންކަން މިނިމައިޒްކުރުމުގެ ގޮތުން ހެދިފައި އޮންނަ
އުސޫލުތައް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި ވެސް އިންޓަރނޭޝަނަލް ބެސްޓް ޕްރެކްޓިސަށް ރިއާޔަތްކޮށްގެން މި
ބާވަތުގެ ކަންކަން އެބަހުރި އުސޫލުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި އަދި ގާނޫނުގައި ވެސް ހިމެނިފައި. އެހެން ހުންނަ ކަންކަން
ތަންފީޒުނުކުރުމުގެ މައްސަލަތަކެއް މި އުޅެނީ. ދެން މީގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ އެއް ކަމަކަށް،
ހޭލުންތެރިކުރުން އެބަ ބޭނުންވޭ. އަދި ހަމަ އެއާއެކީގައި ތަމްރީނުކުރުން ވެސް އެބަ ބޭނުންވޭ. އަދި ޕޮލިޓިކަލް މި
ސިޔާސީ މަސްރަޙްގައި މި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަކީ މި ކަންކަން ކުރެވޭނެ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ތަމްރީނު ވެސް
ވާންޖެހޭ. ނޫނީ އޭގެ ހޭލުންތެރިކަމާއި ނޫނިއްޔާމު އެ ބޭނުންވާ ފަންނީ އެހީތެރިކަން ވެސް އެބަ ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ.
ކަމެއް އިމްޕްލިމެންޓުކުރުމަށް ޓަކައި ބޭނުންވާނެ ކަންކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. އެހެންވީމާ، އެ
ކަންކަން ކުރުމަށްފަހުގައި އިމްޕްލިމެންޓޭޝަން އެ ދަނީ ކިހިނެއްތޯ ބަލައި، ދެން އެއާ ގުޅިގެން އަޅަންޖެހޭ
ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަކީ އެންމެ އެދެވޭ ގޮތް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވަނީ. ތި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް ވަރަށް
ގިނަ އަދަދެއްގެ ކެން ޑިޑޭޓުންގެ ގޮތުގައި ކުރިމަތިލާ ބޭފުޅުން ހުރޭ ހަމަ އެންމެ ގާނޫނުގައި ނޫނީ ގަވާއިދުތަކުގައި
ވެސް ބަޔާންކޮށްފައި ހުންނަ މިންވަރަށް ކަންކަން ފުރިހަމަނުކުރެވި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ
ބަލައިލަންޖެހޭ ކަންނޭނގެ އަސްލު އެކަންކަން ނުވެ ހުރީ ކޮންކޮން ސަބަބުތަކެއް މެދުވެރިވެގެންތޯ ގާނޫނީ ގޮތުން އެ
އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމުގެ ކުރިން. އެހެންވީމާ، ކޮމިޝަންގެ ވަރަށް ބޮޑަށް މިހާރު އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ
ގޮތުން އެ ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކުރައްވާ. ކުރިއަށް އޮތް ތާނގައި ވެސް އަޅުގަނޑު މި ބަލަނީ އެ ކަންކަމަށް
ރިއާޔަތްކޮށްގެން އެކަން އިޞްލާޙުކުރެވޭނޭ ނިޒާމަކަށޭ އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުކުރަންޖެހެނީ. އެއީ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ
ގާނޫނުގައި ޕާޓީތަކުން ފައިސާ ހޯދައި ޚަރަދުކުރި ގޮތް ހުށަހަޅަން ވެސް އެބަހުރޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން
ހަމަ ބަލައިލާއިރުގައި ޕާޓީތަކުން ވެސް ޚަރަދުކޮށްފައި މި އޮންނަނީކީ އެންމެއެންމެ މާލިއްޔަތު ގަވާއިދުގެ އުސޫލުތަކާއި
ރޫޙާ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތް ކަމަށް ބައެއް ފަހަރު ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަންކަން ކުރުމުގައި ޕާޓީތަކަށް ވެސް
ބައެއް ފަހަރު އެބަހުރޭ ގޮންޖެހުންތަކެއް. އެހެންވީމާ، އެ ކަންކަން ހަރުދަނާކޮށްގެން ގާނޫނުގައި ހުރި މިސްރާބަށް
ދިޔުން ކަންނޭނގެ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުން އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް ވާނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
14

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްދަލުވުމުގައި މިހާރު މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް
ނައުފަލް ބައިވެރިވެވަޑައިގެންފި. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
އާދަމް ޒާހިރަށް.
ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. މަރުޙަބާ ޙަސީބު. އަޅުގަނޑުމެން ދާދި ފަހުން މަޖިލީހުން ވާނީ ކައުންސިލުތަކުގެ ބައި-
އިލެކްޝަނާ ގުޅޭ ގޮތުން ގާނޫނަށް އިޞްލާޙެއް ގެނެސްފައި. ބައި-އިލެކްޝަން މިހާރު ބޭއްވެމުންދާ ގޮތާ ބެހޭ ގޮތުން.
މި އިޞްލާޙުގެ ސަބަބުން ނުކުމެދާނެ ނަތީޖާއަކީ ކޮބައިތޯ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ލޯކަލް ކައުންސިލުތަކުގެ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙުގެނައުމަކީ އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނުން
ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް އިސްކަމެއް ދެއްވައިގެން އޭރުގެ މަޖިލީހަށް އެކީގައި ގާތުން މަސައްކަތްކޮށްގެން ގެނެވުނު
އިޞްލާޙެއް. ދެން މިހާރު ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުކުރަން މި އޮންނަ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފުރުޞަތު
ލިބިގެންދޭ ކުރީގައި 30 ދުވަހުގެ ތެރޭ ގޮނޑި ހުސްވުމުން ބާއްވަންޖެހޭ ބައި -އިލެކްޝަންތައް ނުބާއްވައި
ފަރުޖައްސައިލުމުގެ ފުރުޞަތު. އެއީ ދައުލަތުން ކުރާ ހޭދަ ވަރަށް ބޮޑަށް ކުޑަތަން ވެގެން އެބަދޭ. އޭގެ އިތުރުން
އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ އިދާރީގޮތުން އިންތިޚާބުތައް ބޭއްވުން ފިޔަވައި ދެން މި
ހުންނަ މަސައްކަތްތައް ކުރުމަށް ޓަކައި ވެސް ކޮމިޝަންގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޖާގަ ލިބގެންދާ ކަމެއް
މިއީ މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި މި ބޭއްވޭ ބައި-އިލެކްޝަންތަކުގެ އަދަދުތައް މަދުވާ ކަމަށް ވަނީނަމަ. އެހެންވީމާ، ޖުމުލަ
ގޮތެއްގައި އެ އިޞްލާޙުގެ ސަބަބުން ކޮމިޝަންގެ އިދާރީ ހިންގުމަށާއި، ޚަރަދު ކުޑަކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑު ހެޔޮ
ފިޔަވަޅެއް، ހެޔޮ ބަދަލެއް އައިސްގެން އެ ދިޔައީ. އަދި އޭގެ އިތުރުން ކައުންސިލުތަކުގެ ހިންގުމަށް ވެސް ބުރޫނާރާ
ފަދަ ގޮތަކަށް މި އިޞްލާޙު އޮތުން އެއީ އެންމެ ރަނގަޅަށް އެކަން ހިނގާފައި އޮތްކަން ދޭހަކޮށްދޭ ކަމެއް ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
15

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ
އިބްރާހީމަށް.
ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. މަރުޙަބާ އިނގޭތޯ. ސިޔާސީ ފިކުރުން އެއްކިބާވެ މަގާމުގެ ވާޖިބު އަދާކުރެވޭނެކަމުގެ ކިހާ
ޔަގީންކަމެއް އެބަ އޮތްތޯ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަކީ ދުވަހެއްގައި ވެސް ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގައި މަސައްކަތްކުރި މީހެއް
ނޫން. މިހާރު ވެސް މަސައްކަތްކުރަމުން މި ދަނީ ސިޔާސީ ޕާޓީތައް ރެގިއުލޭޓުކުރާ މުއައްސަސާގެ އިސް މަގާމެއްގައި.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ތިން އަހަރު، މިހާރު ހިނގަމުންދާ ތިން އަހަރު ވެސް މި ހޭދަކުރަނީ ސިޔާސީ ގޮތުން
ނިއުޓްރަލް މީހެއް ގޮތުގައި ހުރެ. އެހެންވީމާ، އެ ޔަގީންކަން އަޅުގަނޑު ތި ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ 100% އަރުވަން
އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.
ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ފަހު ސުވާލު. އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރެއް ކަމުގައި ދެމިހުންނަވާ އިރު އާމްދަނީ ނުވަތަ
ފައިދާއެއް ލިބޭ އިތުރު ވަޒީފާއެއް އަދާކުރެވިދާނެ ކަމަށް ގަބޫލުކުރައްވަންތޯ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ މެންބަރަކަށް ހުންނައިރުގައި އަދި މެންބަރުކަމުގެ ދައުރު
ނިމުމަށްފަހުގައި ވެސް އެ އަދާކުރި މަސްއޫލިއްޔަތާ ކޮންފްލިކްޓުވާ އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރުން އެއީ އަޅުގަނޑު
ދެކޭ ގޮތުގައި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ކަމަކަށް ނުވޭ. ޝުކުރިއްޔާ.
ހެންވޭރު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ.
16

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މީކާއީލު
އަޙްމަދު ނަސީމަށް.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ކުރިން މެންބަރަކު ކުރެއްވި ސުވާލަކާ ގުޅުން ހުރި ސުވާލެއް އިނގޭތޯ. މިހާރު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ވަނީ
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނަށާއި އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނަށް އިޞްލާޙެއް ހުށަހަޅުއްވާފައި. މި
ކޮމިޝަންތަކުގެ ރައީސުންނާއި ނައިބު ރައީސުންނަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ސީދާ ޢައްޔަންކުރައްވާ ބައެއްގެ ގޮތުގައި
ދެއްތޯ؟ ދެން ކޮބައިތޯ، ވިދާޅުވެއްޖެ އެކި ކޮމިޝަންތަކު ގައި މިކަން އޮންނަ ގޮތް އެއްގޮތްކުރުމަކީ ރަނގަޅު ކަމެއް
ކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ އެންޓި -ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާއި
އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނާ މިސާލަކަށް ދަންނަވާ ނަމަ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާ ވަރަށް ބޮޑެތި ތަފާތުތަކެއް
އެބަހުރޭ ދެއްތޯ. ދެން މިފަދަ ބަދަލަކާ އެކު މިއީ ރަނގަޅު ބަދަލެއް ކަމަށް ދެކެވަޑައިގަންނަވަންތޯ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކޮމިޝަން މެންބަރެއް ގޮތުގައި ޢަ އްޔަންކުރެވޭ ބޭފުޅުން އަޅުގަނޑު
ދެކޭގޮތުގައި ގާނޫނުގައި އެ ކަމެއް ބައްޓަންކޮށްފައި އޮތް ގޮތަކަށް ތަބާވުން އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް. ދެން އެ
ކަންކަން މަޖިލީހުން ރިއާޔަތްކުރައްވާނެ. އެފަދަ ބަދަލެއް މަޖިލީހަށް ފެނިވަޑައިގެން ގެންނަވައިފި ކަމަށް ވަނީނަމަ
ކޮމިޝަންގެ އެއްވެސް އިޚުތިޔާރެއް އޭގައި ނޯންނާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދެކޭ ގޮތުގައި އެއީ ކޮމިޝަނަށް އެފަދަ
ބަދަލުތައް ގެންނަވާ އިރުގައި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ ދައުރެއް އެ އޮތީ އެ ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކޮށްގެން
ކުރިއަށްވަޑައިގަތުން. ޝުކުރިއްޔާ.
ގަލޮޅު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މީކާއީލު އަޙްމަދު ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލު މި އަމާޒުކުރަނީ ތި ބޭފުޅާގެ ޚިޔާލުގައި ކޮމިޝަންތަކުގެ މުސްތަގިއްލުކަމާއި މިނިވަންކަން
ނެގެހެއްޓުމަށް ޓަކައި ދެއްތޯ، ވަރަށް ޒަމާންވީ މަސައްކަތެއްގެ ނަތީޖާ ތިން ބާރު ވަކިވެ، މުއައްސަސާތައް ވަކިވެ
17

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ދެއްތޯ މި ކަންކަން މިހެން ހަމަޖެހިފައި ހުރުމަކީ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނަކީ ކޮންމެ
އިންތިޚާބެއް ވިލަރެސްކުރުމާއި ކަންކަން ބެލެހެއްޓުމުގެ އެންމެ އިސް ފަރާތް ދެއްތޯ. އޮންނަ އިރުގައި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިންތިޚާބު ވެސް ބަލަހައްޓާ ފަރާތަކީ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަން. މި ހާލަތުގައި
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރައްވާ ބޭފުޅަކު އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސްގެ ގޮތުގައި ނޫނީ ނައިބު
ރައީސްގެ ގޮތުގައި ހުރުމަކީ އެ މުއައްސަސާގެ މިނިވަންކަމާއި މުސްތަގިއްލުކަން އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި
ދެމެހެއްޓިގެންދާނެ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ޙަސީބު ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަންތޯއޭ؟ އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ.
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިލެކްޝަން ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނު އަދި މިނިވަން އެހެން މުއައްސަސާތަކުގެ
ވެސް ގާނޫނު އޮތް ގޮތުން ކޮމިޝަނަށް މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރުން މި އޮންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް.
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން އެކަމަށް އެދި ކުރިމަތިލައްވާ ބޭފުޅުންތަކެއްގެ ތެރެއިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ނަންތަކެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިގެން؛ ކުރިއަށްގެންދަންވީތޯ؟
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މަޑުކޮށްލައްވާ. ބަންގި ގޮވައިލަން ދެއްތޯ. (ބަންގި ވަގުތަށް ކޮމިޓީ މެދުކަނޑައިލުން) އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަވާ.
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! މެންބަރު އައްޔަންކުރުން މި އޮންނަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހުން އާންމުކޮށް އިޢުލާނުކޮށްގެން އެކަމަށް
އިޖާބަދޭ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ނަންތަކެއް ނުވަތަ ނަމެއް މަޖިލީހަށް
ހުށަހަޅައިގެން މަޖިލީހުން އެޕްރޫވަލް ލިބިގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރަނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ހަމަ އެކަނި
ތަފާތަކަށް އަޅުގަނޑަށް ގާނޫނުގައި މި ފެންނަނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންފުޅުތައް ފޮނުއްވާއިރުގައި ރައީސް އަދި
ނައިބު ރައީސްގެ ނަން ހަމަ އެ މަގާމަށް އައްޔަންކުރުމާ އެކީގައި ފޮނުވާ ކަހަލަ ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، ހަމަ އެކަނި
ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި އެ ބައި އަޅުގަނޑަށް މި ފެނުނީ. އެހެންވީމާ، މިހާރު ވެސް މި އޮތީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވާ
ނަންތަކެއްގެ ތެރެއިން ، މި ދެންނެވީ މިހާރު މި އިޞްލާޙުގައި އޮތް ގޮތަށް ފާސްވުމުގެ ކުރިން ވެސް މި އޮންނަނީ
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ފޮނުވާ ނަންތަކެއް މަޖިލީހުގެ އެޕްރޫވަލާ އެކީގައި މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވީމާ ޢައްޔަންކުރައްވާ
18

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް އޮންނަ އިރު ވެސް ޖާގަ އެބައޮ ތް މެންބަރު ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް އެކަން ހިނގާނެ ކަމަށް
ބުނުމުގެ ފުރުޞަތު. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނަންފުޅުތަކެއް ފޮނުއްވީމަ
ރައީސްކަމުގައި އަދި ނައިބު ރައީސްކަމުގައި ވިޔަސް މަޖިލީހުން އެޕްރޫވަލް ދެއްވައިގެން އެކަން ކުރައްވާ ކަމަށް
ވަނީނަމަ ދެން ހިނގަންވާނެ ގާނޫނުގެ ތަރަހައިގެ ތެރެއިން. ދެން އެ ބްރީޗްކުރެވޭ ކަމަށް ވަނީނަމަ މަޖިލީހުން
އެކަމަށް ފިޔަވަޅުތައް އެޅުއްވޭ ގޮތަށް އެކަން ބައްޓަންކުރެއްވިފައި އޮންނަންވާނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް
ނަސީމަށް.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. ހާސިލުކޮށްފައިވާ ތަޢުލީމާއި އަދާކުރަންޖެހޭ މަގާމާ ކިހާ ވަރަކަށް
ގުޅުވައިލެވިދާނެތޯއޭ؟ ގަބޫލުފުޅުކުރައްވަންތޯ ތަޢުލީމު އުނގެނިގެން ހުރި ދާއިރާއަށް ބަލާ އިރު މި މިނިވަން
މުއައްސަސާއެއްގެ މެންބަރަކަށް މި އަންނަނީ. މި މަގާމު އެންމެ ރަނގަޅަށް މީގެ ބޭނުން ހިފިދާނެ ކަމަށް.
އެހެންވެއްޖެއްޔާ ވިދާޅުވެދެއްވަފާނަންތޯ އެއީ ކިހިނެއްތޯ.
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ތަޢުލީމު ހާސިލުކޮށްފައިވާނީ މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ދެ ދާއިރާ ހިމެނޭ
ގޮތަށް. އެއް ދާއިރާއަކީ އެކައުންޓިންގ އެންޑް ފައިނޭންސް އޮޑިޓިންގ. އަނެއް ދާއިރާއަކީ ޕަބްލިކް
އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނާ ގުޅުން ހުރި އެއީ ބިޒްނަސް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަންގެ ދާއިރާއިން . އެއަށް ބަލައިލާ ކަމަށް
ވަނީނަމަ އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މި ދެ ދާއިރާއަކީ ވެސް އިލެކްޝަން ކޮމިޝަނަށް، ޚާއްސަ ކޮށް އިލެކްޝަން
ކޮމިޝަންގެ ޕޮލިސީ ލެވެލްގައި މަސައްކަތަށް ވަރަށް މުހިންމު ދެ ދާއިރާއެއްކަން. އެއީ އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް
އިޝާރާތްކުރިން ހިންގުމުގެ ދާއިރާގެ ތަޖުރިބާއާއި، ހިންގުމުގެ ދާއިރާއިން ކިޔަވާފައި ހުރުން އެއީ ކޮމިޝަނެއް
ފަންކްޝަންކުރުމުގައި އެންމެ މުހިންމު އެއް ދާއިރާ. ދެވަނަ ކަމަކީ، ކޮމިޝަނަކީ ދައުލަތުން އެންމެ ބޮޑަށް ހޭދައެއް
ކުރެވޭ އަދި ހަމަ އެ ގޮތަށް ފައިސާގެ މުޢާމަލާތުތަކާ ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ގުޅުން ހުރި މުއައްސަސާއެއް. އެ ގޮތުން
19

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ކޮމިޝަންގެ ފަންޝަންތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެންމެ ބޮޑު އެއް ކަމަކީ ޕޮލިޓިކަލް ފައިނޭންސިންގ އެންހޭސްކޮށް އެ
ކަންކަން ރެގިއުލޭޓުކުރުން. އެހެން ވެއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ އެ ދާއިރާއިން ކިޔަވާފައި ހުރުން އެއީ އަޅުގަނޑަށް ލިބޭނެ
އެޑްވާންޓޭޖެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީ ކޮމިޝަން ހިންގުމަށް އަޅުގަނޑު ކިޔަވާފައި ހުރި ދެ
ދާއިރާއަކީ ކޮމިޝަން ހިންގުމުގެ އިސް ސަފުގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ވަރަށް މުހިންމު ދެ ދާއިރާއެއްކަން
ފާހަގަކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ތުލުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން ތި ވިދާޅުވަނީ ކޮމިޝަން މެންބަރަކަށް ފައިނޭންސް ބޭފުޅަކު ހުންނެވުމަކީ ކޮމިޝަން އެންމެ އިފެކްޓިވްކޮށް
ޚަރަދުކުޑަކޮށް ހިންގުމަށް ލިބޭ ހިތްވަރެކޭ ދެއްތޯ؟ އެހެން ކަމަށް ވަންޏާ ފައިނޭންސް ބޭފުޅަކަށް ވީހިނދު ކޮން ކަހަލަ
ކަންތައްތަކެއްތޯ ކޮށްދެވޭނީ ޚަރަދު ކުޑަކޮށް، އެފިޝަންޓުކޮށް ކޮމިޝަން ހިންގުމަށް ޓަކައި؟ މިހާރު މިސާލަކަށް
ފައިނޭންސް އެނގިވަޑައިނުގަންނަވާ ބޭފުޅުންކޮޅެއް ތިއްބަވާ ހާލަތެއްގައި ޗްފީ ފައިނޭންސް އޮފިސަރ ބޭނުންފުޅު
ގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ކުރެއްވުމުގެ ފުރުޞަތު އޮވޭ ޚަރަދު ބޮޑުކޮށް. އެހެންވީމާ، މި ހާލަތުގައި ވީހާ ޚަރަދު ކުޑަކޮށް
ތަން ހިންގަން ކިހާ ވަރެއްގެ މަސައްކަތްތަކެއް ، ކިހާ ވަރެއްގެ ހެލްޕަކަށް ވެދާނެތޯއޭ ތި ބޭފުޅާގެ ފަރާތުން
ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންދާނީ؟
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހަމައެކަނި ޚަރަދު ކުޑަކުރުމެއް ނޫން އަޅުގަނޑުގެ އަމާޒަކީ. ޚަރަދު ފަހަރެއްގައި
ކުޑަ ނުވެވެސް ހިނގައިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކަށް ކުރާ ޚަރަދާއި އޭގެން ހާސިލުކުރެވޭ
ނަތީޖާއަކީ އެންމެ އެކަށީގެންވާ ކަންކަންތޯ ޔަގީންކުރުން، ކަށަވަރުކުރުން އެއީ ކުރެވިދާނެ ކަމެއް. ދެން ހަމައެކަނި
ކޮމިޝަންގެ ހިންގުމުގެ ކަންކަމުގައި މާލީގޮތުން މި ހުންނަ ކަންކަމެއް ނޫން އަޅުގަނޑު ހަމަ އިންސިސްޓުކޮށްލަން
ބޭނުންވޭ މީގެ އަޅުގަނޑަށް ކޮންޓްރިބިއުޓުކޮށްދެވޭނީ. ޕޮލިޓިކަލް ފައިނޭންސަކީ ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އޮންނަ
ކަމެއް. ޕާޓީތައް ހިންގުމާއި، ކެންޑިޑޭޓުންނާއި، މާލީ ބަޔާންތަކާއި މި ހުރިހާ ކަމެއްގެ އަސްލު ގޮސް އެބަ ނިމޭ
ފައިނޭންސާ ހަމައިން. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ކަންކަން ކިޔަވާފައި
ހުރި މީހެއް ނޫނީ މިކަންކަމުގެ ތަޖުރިބާ ހުރި މީހެއް ހުރުން އެއީ ކޮމިޝަންގެ ނިންމުންތައް ނިންމުމުގައި އެ
20

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކުރަން ލިބޭނެ އިތުރު ބާރަކަށް ވާނެ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް ބަލާއިރުގައި މި ދާއިރާއިން ކިޔަވާފައި
ހުރި މީހަކު ހުރުން އެއީ ކޮމިޝަނަށް އެޑްވާންޓޭޖެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް
ނައުފަލްއަށް.
މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނައުފަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. މަރުޙަބާ ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް. އާދެ! މިނިވަން މުއައްސަސާއެއް ކަމަކު އިލެކްޝަންސް
ކޮމިޝަނަކީ ވަރަށް ބޮޑެތި ބާރުތަކެއް ލިބިގެންވާ މުއައްސަސާއެއް. ދައުލަތެއް ގުޑުވަ އިލުމުގެ ބާރު އިލެކްޝަންސް
ކޮމިޝަނުން ނެރިލާ ސިޓީއެއްގައިވޭ. އަޅުގަނޑުމެން މާޒީއަށް ބަލައިލާއިރުގައި ވެސް އެ ކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ވެފައި
އެބަހުރި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ، އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ މެންބަރަކަށްވެ، މެންބަރެއްގެ ގޮތުގައި
ހުރެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރާ ދޭތެރޭގައި ހިތްހަމަނުޖެހުމެއް އަތުވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި ނުވަތަ ދެބަސްވުމެއް
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާ ދޭތެރޭގައި އައިސްފި ނަމަ ނުވަތަ އިންތިޚާބެއްގައި ކުރިމަތިލާ ބޭފުޅަކާ ދޭތެރޭ
ޒާތީކަމެއް އޮތިއްޔޯ. އެ ޒާތީ ކަންތައްތަކާ އި، އެ އުފެދޭ ރުޅިވެރިކަމާއި ހިތްހަމަނުޖެހުން އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަންގެ
މެންބަރެއްގެ ގޮތުގައި ހުރެގެން ނިންމާ ނިންމުންތަކުގައި އޭގެ ސަބަބުން ތިމާ މީހާ ޖަޒުބާތުގައި ޖެހިގެން ގޮސްފައި،
އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވެގެން ގޮސްފައި ހަމަހަމަ މިނިވަން މާހައުލު ދޫކޮށްލާފައި، އެހެން ދިމާލަކަށް ފިޔަވަޅުއަޅާނަންހޭ
ސުވާލަކީ އަޅުގަނޑުގެ.
ޢަބްދުލްޙަސީބު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަކީ އަބަދުވެސް އިންސާފަށް ލޯބިކުރާ މީހެއް. މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި
އަޅުގަނޑު ހަމައާއި އިންސާފުގައި އަބަދުވެސް ނިންމުންތައް ނިންމާފައިވާނީ. އެހެންވީމާ، ތިފަދަ، ތި ފާހަގަކުރެއްވި
ގޮތަށް ކަންކަން ނުހިނގާނެކަމުގެ ޔަގީންކަން އަޅުގަނޑު އަރުވަން. ޝުކުރިއްޔާ.
މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނައުފަލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
21

މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީގެ 17 ވަނަ ބައްދަލުވުން 28 އޮކްޓޫބަރު 2024
ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ. މިހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިންޓަރވިއު މި ނިންމައިލީ. ދެން ދަންނަވައިލި ދަންނަވައިލުމަށް
ވަޑައިގެން އިންޓަރވިއުގެ ކަންތައް ފުރިހަމަކޮށްދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި ވަރަށް އިޚުލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރުދަންނަވަން
އިނގޭތޯ. މިހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބައްދަލުވުން މިއަދު ނިމުނީ.
____
22